

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 9Co/140/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5719205269
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 04. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ladislav Mejstřík
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2022:5719205269.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Mejstříka a členov senátu JUDr. Vladimíra Topol'ančíka a JUDr. Jozefa Turzu, v právnej veci žalobcu: prof. PhDr. U. Z., CSc., nar. XX. XX. XXXX, bytom F. XXX, zastúpeného Mgr. Dr. Antonom Kušnírom, advokátom so sídlom Žilina, Jána Reka 13, IČO: 31 074 863, proti žalovaným: 1/ Ústav pamäti národa, so sídlom Bratislava, Miletičova 19, P.O. Box 29, IČO: 37 977 997, zastúpenému JUDr. Ing. Branislavom Pechom, PhD., advokátom so sídlom S., Q. X, 2/ Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Pribinova 2, o ochranu osobnosti, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Martin, č.k. 15C/64/2019-290 zo dňa 11. 08. 2021, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Žalovaní 1/ a 2/ **m a j ú** voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Martin zamietol v celom rozsahu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal ochrany osobnosti v zmysle § 11, § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka a žiadal určiť, že je neoprávnene evidovaný ako agent a dôverník v materiáloch pod názvom „Všeobecná kartotéka“ v počte 1 list, záznam o skartovaní zväzku TS W. v počte 2 listy, záznam v registratúrnom denníku v počte 2 listy, zvláštne finančné prostriedky - vyúčtovanie služobných výdajov v počte 10 listov (záznamy štátnej bezpečnosti) z dôvodov, že o skutočnostiach evidencie ŠtB netušil, nikdy vedome nespolupracoval, nepodpísal žiadnu zmluvu alebo akýkoľvek iný dokument s ŠtB. Po pripustení zmeny žaloby žiadal určiť, že je neoprávnene evidovaný žalovaným 2/ pod registračným č. XXXXX ako agent pod krycím menom „W.“ a ako dôverník pod krycím menom „X.“ v materiáloch bývalej ŠtB a zároveň sa domáhal, že žalovaný 1/ je povinný zverejniť znenie právoplatného rozsudku v predmetnej veci a pripojiť ho k spisu spojeného s neoprávneným evidovaním údajov o žalobcovi a uložil žalovanému 1/ povinnosť zakázať zverejňovať údaje k osobe žalobcu. Súd prvej inštancie zamietnutie žaloby zdôvodnil neexistenciou pasívnej vecnej legitímácie označených žalovaných v predmetnom spore na ochranu osobnosti. Poukázal na znenie zákona č. 553/2002 Z. z., v zmysle ktorého Ústav pamäti národa je verejnoprávna ustanovizeň, ktorá plní stanovené úlohy v zmysle zákona a nie je štátnym orgánom, ktorému by boli zverené akékoľvek právomoci v otázkach evidencie spolupracovníkov bývalej ŠtB. Má len edičnú povinnosť, resp. spravuje archívne materiály. Zverejňovaním registračných protokolov plní len zákonnú povinnosť vyplývajúcu zo zákonnej licencie uvedenej v § 19 vyššie uvedeného zákona. Takéto konanie potom nie je možné označiť za protiprávne a ani za neoprávnený zásah. Keďže sa jedná o plnenie zákonnej povinnosti, nemožno túto činnosť napadnúť žalobou na ochranu osobnosti. Žalovaný 1/ tak podľa záverov súdu prvej inštancie nie je vo veci žaloby o ochranu osobnosti pasívne vecne legitímovaný z hľadiska zodpovednosti za neoprávnenú evidenciu, ani z hľadiska zodpovednosti za zverejnenie tejto evidencie

(nie je oprávnený skúmať správnosť zverených mu materiálov). Čo sa týka pasívnej vecnej legitímácie žalovaného 2/, aj tu súd prvej inštancie konštatoval, že Slovenská republika nemôže byť pasívne legitímovaná v konaní o ochranu osobnosti, pričom štát ako subjekt občianskoprávneho vzťahu nemožno zamieňať s rozpočtovými organizáciami, ktoré majú vlastnú právnu subjektivitu. Podľa ústavného zákona č. 542/1992 Zb. o zániku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky nástupníckymi štátmi Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky sa stali Česká republika a Slovenská republika. Došlo tak k zániku federálnych štátnych orgánov, avšak nedošlo k zániku štátnych orgánov Slovenskej republiky. Došlo tak k zániku Federálneho Ministerstva vnútra, avšak nie aj Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, a to ani na základe zákona č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ústredných orgánov štátnej správy. Ani z tohto dôvodu Slovenská republika nemôže byť pasívne vecne legitímovaná v konaní o registrácii žalobcu vo zväzkoch bývalej ŠtB. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP, resp. § 262 CSP a žalovaným priznal nárok na náhradu voči žalobcovi v celom rozsahu vzhľadom na úspech v konaní.

2. Proti tomuto rozsudku, v zákonom stanovenej lehote, prostredníctvom zástupcu podal odvolanie žalobca. Dôvodil poukazom na ust. § 365 ods. 1 písm. b/, d/ CSP s tým, že závery súdu prvej inštancie uvedené v odôvodnení rozsudku nie sú správne. Podľa neho v zmysle § 19 zákona o pamäti národa vyplýva, že Ústav pamäti národa ako špecializovaný ústav má zákonné splnomocnenie spravovať evidenčné záznamy protokolov a zväzkov, ako aj ďalších evidenčných pomôcok bývalej ŠtB z obdobia rokov 1939 až 1989 a v rámci tejto činnosti materiály aj zverejňovať v elektronických médiách. Jeho činnosť je teda zameraná nielen na evidenciu archívnych materiálov, ale ďalšou nie menej podstatnou úlohou je zverejňovanie evidovaných údajov, čím vstupuje do práv a právom chránených záujmov fyzických osôb, keď tieto údaje sú spôsobilé u fyzických osôb narušiť ich osobnostné práva, tak ako tomu došlo v prípade žalobcu. Napriek skutočnosti, že žalovaný 1/ nezodpovedá za pravdivosť obsahu archivovaných listín, nesie zodpovednosť za porušenie práv dotknutých účastníkov zverejnením týchto listín, ak na ich základe došlo k porušeniu osobnostných práv účastníka, čo zakladá jeho objektívnu zodpovednosť za následky v príčinnej súvislosti so zverejnením nepravdivých údajov. Poukázal tiež na nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 285/2017 z 12. 10. 2017. V tejto súvislosti žalobca uviedol, že zverejnením údajov o jeho neoprávnenej evidencii bol niekoľkokrát diskreditovaný publikovaním článkov získaných na základe informácií, ktoré spravoval a zverejňoval žalovaný 1/. Čo sa týka vecnej legitímácie žalovaného 2/, aj ústavný súd poukázal na skutočnosť možnej pasívnej vecnej legitímácie štátu v zastúpení MV SR. Štát sám uložil žalovanému 1/ okrem iného povinnosť sprístupňovať dokumenty ŠtB, zverejňovať údaje z nich a poskytovať potrebné informácie orgánom verejnej moci a určil ho zároveň za subjekt zodpovedný za riziko spojené s plnením týchto úloh. Podľa žalobcu sú to práve žalovaní 1/ a 2/, ktorí zodpovedajú za účinnú ochranu práv a právom chránených záujmov pri neoprávnenej registrácii a zverejňovaní údajov v zmysle citovaného zákona (o pamäti národa). Súd v prejednávanej veci rozhodol bez vykonania akéhokoľvek dokazovania vychádzajúc iba z vyhodnotenia otázky, že u žalovaných 1/ a 2/ neexistuje pasívna legitímácia s poukazom na rozhodovacu prax súdov. Podľa odvolateľa však táto do dnešného dňa dostatočne nezodpovedala otázky ochrany osobnostných práv osôb, ktoré sú dotknuté na svojich právach nepravdivým evidovaním údajov a ich zverejnením žalovaným 1/. Uvedený postup súdu poukazuje na to, že žalobcovi v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia neposkytol súdnu ochranu, čo je v rozpore s čl. 1 CSP. V postupe súdu odvolateľ v súlade s ust. čl. 2 ods. 1, ods. 2 videl rozpor aj v tom, že ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty (očakávanie, že spor bude rozhodnutý spravodlivo). Žalobca má právo očakávať, že už nikto nebude znevažovať jeho dobré meno tak, ako tomu bolo za predchádzajúceho spoločenského zriadenia, ktorého nápravu krívd má za úlohu zmierňovať aplikáciu citovaného zákona práve žalovaný 1/, čo však ako sám tvrdí, nemôže vykonávať, nakoľko mu na to štát neposkytol dostatočný právny rámec. Z uvedeného je zrejmé, že štát v zastúpení žalovaným 2/ je zodpovedný za prijatie účinnej právnej ochrany práv a právom chránených záujmov občanov SR. Je alibizmom tvrdiť, že žiaden z nich nie je pasívne legitímovaný, len preto, že orgány štátu neprijali doteraz takú legislatívu, ktorá by zabránila bezpráviu. Je nesporné, že to bol práve žalovaný 1/, ktorý prevzal do správy od Slovenskej republiky výslovne spomínanú pôsobnosť v časti bývalého Federálneho Ministerstva vnútra a žalovaný 2/ má možnosť prijatím príslušnej legislatívy zabezpečiť realizáciu morálnej satisfakcie, tak ako ju žiada žalobca. Z uvedených dôvodov žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na nové konanie a rozhodnutie.

3. K podanému odvolaniu sa prostredníctvom zástupcu vyjadril žalovaný 1/, ktorý uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny, logický a zrozumiteľne odôvodnený a zákonný. K jednotlivým tvrdeniam odvolania žalovaný 1/ uviedol, že plnenie povinnosti uloženej ust. § 19 zákona č. 553/2002

Z. z., ktorý je lex specialis a zároveň aj lex posteriori vo vzťahu k Občianskemu zákonníku, nie je možné označiť za protiprávne konanie, a teda ani za neoprávnený zásah. Žalovaný nemôže niesť zodpovednosť za to, čo v týchto archívnych materiáloch bolo v minulosti zaevidované. Pokiaľ odvolateľ poukazoval na nález Ústavného súdu SR z 12. 10. 2017, ani táto odvolacia námietka nie je dôvodná, nakoľko ústavný súd uviedol argumentačne vyčerpávajúci právny názor, že žalovaný nie je vo veci žaloby o ochranu osobnosti pasívne vecne legitimovaný z hľadiska zodpovednosti za neoprávnenú evidenciu, ako ani z hľadiska zodpovednosti za zverejnenie tejto evidencie. Samotná okolnosť, že žalovaný sa stal ex lege držiteľom fyzických nosičov, na ktorých sú zachytené výstupy (úradnej) činnosti iných orgánov verejnej moci totiž sama o sebe nezakladá aj prechod zodpovednosti za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti, ku ktorému malo dôjsť touto činnosťou. Zo skutočnosti, že žalovaný spravuje tieto archívne materiály, a teda, že má prípadnú edičnú povinnosť, nemožno odvodiť pasívnu vecnú legitimáciu žalovaného v tomto súdnom spore. Určovacou žalobou sa nemôže meniť objektívne právo (právne normy). Ak právny predpis jasne a zrozumiteľne ustanovuje nejakú povinnosť, tak súd nemôže vo svojom rozhodnutí o určovacej žalobe konštatovať, že žalovaný splnením zákonnej povinnosti porušil subjektívne právo žalobcu. Žalovaný 1/ je iba správcom dokumentov, ktorých pôvodcom je bývalá štátna bezpečnosť, nie je právnym nástupcom bývalej ŠtB a ani pôvodcom dokumentácie pochádzajúcej z jej činnosti. Žalovaný 1/ podotkol, že zákon o pamäti národa upravuje v § 23 ods. 2 právo na vyjadrenie sa k obsahu zväzku alebo k faktu registrácie v evidencii v informačných systémoch zväzkov bezpečnostných zložiek. Ak sa teda žalobca domnieva, že bol neoprávnené evidovaný v niektorých listinách vedených a na základe zákonnej povinnosti sprístupnených žalovaným 1/, má možnosť uviesť svoje vlastné vyjadrenie k predmetným dokumentom, záznamom o evidencii, teda k obsahu zväzku alebo k jeho faktu registrácie v evidencii v informačných systémoch zväzkov bezpečnostných zložiek a toto vyjadrenie je žalovaný 1/ povinný sprístupňovať spolu s dokumentmi alebo záznamami o evidencii. Týmto spôsobom je tak žalobcovi zaručené právo vyjadriť sa k dokumentom, ktoré predstavujú historické dedičstvo po bývalom režime, ktorý zanikol. Toto svoje právo však žalobca do dnešného dňa nevyužil. Z uvedených dôvodov žiadal, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny a zákonný potvrdil.

4. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), preskúmal vec v intenciách ust. § 379 a § 381 CSP a postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 385 CSP odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil.

5. Pri preskúvaní napadnutého rozsudku odvolací súd vychádzal z rozsahu odvolania, ako aj zo spisového materiálu, pričom pri rozhodovaní vychádzal zo skutkového stavu tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Je nepochybné, že predmetom konania bola žaloba o ochranu osobnosti v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka. Odvolateľ ako odvolacie dôvody v zmysle § 365 ods. 1 písm. b/, d/ CSP uviedol nesprávny procesný postup súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, resp. konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

6. V danom prípade je potrebné odvolacie dôvody vykladať tak, že došlo k porušeniu procesných práv, nie hmotnoprávných nárokov strán. Ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Ide o stav, kde každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takejto praxe niet, môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Čo sa týka inej vady, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, tento dôvod dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nemožno podriaďiť pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (napr. pochybenia pri nezákonne získanom dôkaze, nesprávne vypočutý svedok bez poučenia a pod.). Po oboznámení sa s rozsudkom a jeho odôvodnením však s takýmito dôvodmi odvolania sa odvolací súd nestotožnil. Naopak postup súdu prvej inštancie, ktorý v prvom rade skúmal vecnú legitimáciu označených účastníkov konania (vyplývajúcu z hmotného práva) považoval za správny. Aj odvolací súd sa stotožnil so závermi, z ktorých vyplynulo, že žalovaný 1/ Ústav pamäti národa nie je právnym nástupcom bývalej ŠtB, pričom zverejňovanie informácií získaných z archívnych dokumentov vyplýva zo zákona o pôsobnosti Ústavu pamäti národa a nie je oprávnený preskúmať pred zverejnením správnosť jednotlivých archívnych údajov, resp. tieto nijakým spôsobom meniť. Neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti je konanie, ktoré zasahuje do práv chránených ust. § 11 OZ a je v rozpore s povinnosťami pôvodcu zásahu stanovenými právnym poriadkom. Ako žalovaný 2/ v konaní bola označená Slovenská republika zastúpená Ministerstvom vnútra SR. Je

nepochybné, že účastníkom konania, resp. stranou môže byť aj štát. V zmysle § 135 ods. 1, 2 CSP ak je stranou štát, v žalobe sa označuje uvedením jeho názvu a názvu štátneho orgánu alebo právnickej osoby, ktorá za štát koná. Ak je stranou štátny orgán, v žalobe sa označuje uvedením názvu tohto štátneho orgánu. Žalobca pôvodne ako žalovaného označil Ústav pamäti národa. Svojím podaním zo dňa 31. 08. 2020 navrhol pripustiť do konania na strane žalovaného 2/ Slovenskú republiku, v zastúpení Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Zároveň došlo k zmene - rozšíreniu petitu a žiadal určiť, že žalovaným 2/ je žalobca neoprávnené evidovaný ako agent a dôverník v materiáloch bývalej ŠtB. Z obsahu tohto podania však skutkovo nevyplývalo, akým spôsobom mala Slovenská republika porušiť hmotnoprávne predpisy vo vzťahu k žalobcovi. Aj odvolací súd podotýka, že aj Ministerstvo vnútra SR ako ústredný orgán štátnej správy má procesnú spôsobilosť a môže samostatne vystupovať ako strana v konaní pred súdom. Súd prvej inštancie sa v odôvodnení rozsudku riadnym spôsobom vysporiadal s nástupníctvom bývalej ŠtB.

7. Odvolací súd na základe vyššie uvedených skutočností konštatuje, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti potrebné pre posúdenie veci, vykonal dokazovanie, ktoré vyhodnotil v súlade s ust. § 195 CSP a dospel k skutkovým a právnym záverom, s ktorými sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil a na ktoré v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP poukazuje. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia riadnym spôsobom uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal stanoviská procesných strán, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednávaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Tieto zároveň primeraným a dostatočným spôsobom v súlade s ust. § 220 CSP zdôvodnil.

8. Pretože vo svojom odvolaní žalobca neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by neboli preskúmané súdom prvej inštancie, resp. ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový alebo právny stav odvolacím súdom, z týchto dôvodov potom odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil.

9. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd s poukazom na ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP a žalovaným 1/, 2/, ktorí boli úspešní v odvolacom konaní, priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 CSP).

10. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Žiline pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie **n i e j e** prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).